

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-180>

УДК 631.1:005.5:004

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ТА КОМУНІКАЦІЙ В СУЧАСНИХ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

INNOVATIVE APPROACHES TO MANAGEMENT AND COMMUNICATIONS IN MODERN AGRICULTURAL ENTERPRISES

Назаренко Сергій Анатолійович

доктор економічних наук, професор,
Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3367-5875>

Холод Валерій Миколайович

магістр,
Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-8694-4919>

Садовий Микола Вікторович

магістр,
Черкаський національний університет імені Б. Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5421-3460>

Nazarenko Sergii, Holod Valerii, Sadovyi Mykola

Cherkasy National University named after B. Khmelnytskyi

У статті досліджуються інноваційні підходи до управління та комунікацій у сучасних агропромислових підприємствах, що функціонують у складних умовах глобалізації, технологічного розвитку та екологічних викликів. Акцент зроблено на впровадженні цифрових технологій, зокрема ERP-систем, аналізу великих даних і блокчейн-технологій, які підвищують ефективність управлінських і виробничих процесів. Розглянуто інноваційні моделі управління, такі як Agile та Lean, які забезпечують гнучкість та адаптивність до швидко змінюваних ринкових умов. У сфері комунікацій висвітлено роль цифрових платформ, соціальних мереж та маркетингових інструментів для формування позитивного іміджу підприємств. Автори акцентують увагу на інтеграції інновацій у комунікаційні стратегії задля оптимізації внутрішніх і зовнішніх інформаційних потоків. Дослідження спрямоване на розробку практичних рекомендацій для підвищення конкурентоспроможності агропромислових підприємств в умовах сучасних економічних викликів.

Ключові слова: інноваційні підходи, управління, комунікації, агропромислові підприємства, цифрові технології, інформаційні системи, сільське господарство, інноваційний менеджмент.

The research explores innovative approaches to management and communication in modern agro-industrial enterprises, emphasizing their critical role in ensuring sustainable development, competitiveness, and adaptability in an ever-changing economic and technological environment. This study highlights the integration of innovative practices, particularly digitalization, agile management, and sustainable strategies, as key drivers of operational efficiency and resilience in the agro-industrial sector. The relevance of this research stems from the challenges faced by the industry, such as climate change, fluctuating market conditions, labor shortages, and the imperative to adopt environmentally sustainable practices. These factors amplify the need for innovative solutions in both management and communication. Drawing on existing literature and practices, the study provides a comprehensive analysis of digital technologies like ERP systems, Big Data analytics, and blockchain, showcasing their transformative potential in optimizing production processes, ensuring transparency, and reducing operational risks. Furthermore, the adoption of flexible management models, such as Agile and Lean, is discussed as a response to the dynamic demands of global markets. In the realm of communication, the research underscores the importance of digital platforms, social media, and e-commerce tools in enhancing stakeholder engagement, promoting transparency, and expanding market reach. Despite significant advancements, the study identifies gaps in the widespread adoption

МЕНЕДЖМЕНТ

of innovative practices, particularly in small and medium-sized enterprises. Addressing these gaps requires the development of targeted implementation mechanisms, tailored to the specific needs of the agro-industrial sector in Ukraine and similar contexts. The findings contribute to the theoretical and practical understanding of how innovation in management and communication can address pressing challenges in the agro-industrial sector. By offering practical recommendations, the research serves as a roadmap for enterprises seeking to enhance their operational frameworks, integrate into global economic processes, and achieve long-term sustainable growth.

Keywords: innovative approaches, management, communications, agro-industrial enterprises, digital technologies, information systems, agriculture, innovation management.

Постановка проблеми. Сучасні агропромислові підприємства функціонують в умовах швидких економічних, соціальних і технологічних змін, що потребує впровадження інноваційних підходів до управління та ефективної комунікації. Глобалізація ринків, цифровізація бізнес-процесів і посилення конкурентного середовища зумовлюють необхідність трансформації традиційних моделей управління, спрямованої на підвищення адаптивності, гнучкості та стійкості аграрних підприємств.

Особливу роль у цьому процесі відіграють комунікаційні стратегії, які сприяють інтеграції внутрішніх і зовнішніх інформаційних потоків, підвищенню продуктивності праці, оптимізації управлінських рішень і формуванню позитивного іміджу підприємства. Водночас агропромисловий сектор стикається з низкою викликів, таких як зміна клімату, нестабільність ринкових умов, дефіцит кваліфікованих кадрів та необхідність впровадження екологічно сталих практик, що посилює значення інновацій у комунікаційній сфері.

Дослідження інноваційних підходів до управління та комунікацій є важливим для забезпечення стійкого розвитку агропромислових підприємств, підвищення їхньої конкурентоспроможності, оптимізації ресурсів та зменшення операційних ризиків. Це дозволяє розробити нові моделі взаємодії, що відповідають сучасним викликам і сприяють ефективній інтеграції аграрного сектору в глобальні економічні процеси.

Таким чином, актуальність теми обумовлена необхідністю адаптації управлінських і комунікаційних підходів до сучасних умов функціонування агропромислових підприємств, що дозволить забезпечити їхнє стабільне зростання та відповідність вимогам сучасного ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема інноваційних підходів до управління та комунікацій у сучасних агропромислових підприємствах набуває все більшого значення в умовах динамічних змін на глобальних та локальних ринках. Серед українських науковців, які займаються дослідженням питань

управління та комунікацій в агропромисловому секторі, можна виділити: Білоус С. П. [1], Збарського В. К. [2], Литвиненко В. А. [3], Головську П. В. [4], Руденка Ю. В. [5] та ін. У світовій науковій спільноті важливий внесок зробили такі дослідники, як Майкл Портер (теорія конкурентних переваг у сільському господарстві), Пітер Друкер (інноваційне управління) та Джон Коттер (зміни в організаціях).

Попри активні дослідження, залишаються невирішені проблеми, які потребують подальшого вивчення: інтеграція цифрових технологій у всі аспекти управління агропромисловими підприємствами - необхідно розробити конкретні механізми впровадження таких технологій у малих та середніх господарствах, вдосконалення комунікаційних стратегій, орієнтованих на залучення міжнародних партнерів і забезпечення прозорості внутрішніх процесів, адаптація інноваційних управлінських підходів до специфіки агропромислового сектору України, зокрема враховуючи вплив кліматичних змін і нестабільності економічних умов. Подальші дослідження у цих напрямках дозволять створити ефективну базу для впровадження інноваційних підходів у практику управління агропромисловими підприємствами, що сприятиме їхньому сталому розвитку.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо впровадження інноваційних підходів до управління та комунікацій в сучасних агропромислових підприємствах з метою підвищення їхньої ефективності, конкурентоспроможності та стійкого розвитку в умовах динамічних економічних і технологічних змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Агропромислові підприємства (АПП) - це організації, що здійснюють діяльність у сфері виробництва, обробки та збуту сільськогосподарської продукції. Вони об'єднують різні сектори економіки, включаючи сільське господарство, переробку сировини, постачання технологічного обладнання, маркетинг та збут готової продукції. АПП виступають

основними учасниками агропродовольчого ланцюга і мають важливе значення для економічної стабільності, продовольчої безпеки та розвитку регіонів.

Агропромислові підприємства є важливим елементом економічної інфраструктури країни, відіграючи важливу роль не тільки в забезпеченні продовольчої безпеки, але й у розвитку інноваційних технологій та сталому розвитку [1].

Управління агропромисловим підприємством - це комплексна діяльність, спрямована на ефективне використання ресурсів (землі, робочої сили, капіталу, технологій) для забезпечення високої продуктивності та конкурентоспроможності підприємства в аграрному секторі. Воно включає планування, організацію, контроль та мотивацію робочого процесу на всіх етапах: від сільськогосподарського виробництва до переробки та збуту готової продукції.

Основними завданнями управління агропромисловим підприємством є створення умов для ефективного використання його ресурсів з метою підвищення продуктивності та конкурентоспроможності. Одним із ключових напрямів є оптимізація виробничих процесів, яка охоплює агрономічні, технологічні та логістичні аспекти діяльності. Це дозволяє мінімізувати витрати, підвищити продуктивність та забезпечити ефективну організацію роботи. Важливим аспектом є управління фінансами, яке передбачає забезпечення стабільності та рентабельності через раціональне використання фінансових ресурсів, залучення інвестицій, кредитів та субсидій. Особливе місце займає інноваційна діяльність, що передбачає впровадження новітніх технологій для підвищення продуктивності та зменшення негативного впливу на довкілля [2].

Не менш важливим є маркетинг і збут, що спрямовані на створення ефективної системи збуту продукції, адаптацію до змінюваних умов ринку, задоволення потреб споживачів та утримання конкурентних позицій. Значну роль відіграє управління персоналом, яке включає розвиток кваліфікації працівників, створення ефективних команд та мотиваційних програм, що сприяють досягненню стратегічних цілей підприємства. Таким чином, управління агропромисловим підприємством є багатограним процесом, який інтегрує різні аспекти діяльності для досягнення сталого розвитку та високої ефективності.

Управління та комунікації в агропромислових підприємствах є ключовими елемен-

тами, що визначають ефективність і конкурентоспроможність цієї галузі. Сучасні агропромислові підприємства працюють в умовах стрімких змін, обумовлених технологічними інноваціями, глобалізацією, зростанням попиту на органічну продукцію, а також зростаючою важливістю сталого розвитку. Це вимагає від підприємств застосування новітніх підходів як у сфері управління, так і в комунікаціях.

Розглянемо можливості впровадження інновацій в управління агропромисловими підприємствами.

1. Цифровізація управлінських процесів. Одна з найбільших інновацій в агропромисловому секторі – це інтеграція цифрових технологій у управлінські практики. Впровадження цифрових платформ для управління виробничими процесами, обліку, контролю якості та логістики дозволяє підвищити ефективність і прозорість операцій. Використання таких технологій, як ERP-системи (Enterprise Resource Planning) та спеціалізовані агрономічні програмні рішення, оптимізує витрати і зменшує людський фактор у виробничих процесах. У цьому контексті важливу роль відіграють інструменти аналізу великих даних (Big Data), що дозволяють оцінювати стан ґрунтів, прогнозувати врожаї, аналізувати економічні тренди і приймати обґрунтовані рішення щодо виробничих та комерційних стратегій [6].

2. Інноваційні управлінські моделі. Традиційне управління агропромисловими підприємствами часто не відповідає вимогам швидко мінливого ринку. З цієї причини важливим є застосування гнучких управлінських підходів, таких як Agile та Lean, які дозволяють швидко реагувати на зміни ринкових умов, знижувати витрати та збільшувати продуктивність праці. Ці моделі зазвичай поєднуються з принципами сталого розвитку, що є важливим для агропромислових підприємств, орієнтованих на екологічно чисті технології та мінімізацію негативного впливу на довкілля [3].

3. Інновації в управлінні ланцюгами постачання. В агропромисловому секторі ефективно управління ланцюгами постачання є критичним для забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Впровадження технологій, таких як блокчейн, для відстеження та документування всього ланцюга постачання від поля до кінцевого споживача, дозволяє знизити ризики, пов'язані з контрафактною продукцією, та підвищити довіру до бренду підприємства. Крім того, блокчейн сприяє ефективнішому управлінню запасами

та знижує витрати на транспортування та зберігання продукції [5].

Інновації в комунікаціях агропромислових підприємств можуть включати:

1. Цифрові комунікації. У сучасних умовах важливим є застосування цифрових комунікаційних платформ для покращення взаємодії з клієнтами, постачальниками та іншими учасниками ринку. Впровадження таких інструментів, як соціальні мережі, мобільні додатки, платформи для електронної комерції, значно покращує зв'язок підприємства з кінцевими споживачами, а також дає можливість зібрати зворотний зв'язок і здійснити ефективний маркетинг. Інтеграція таких платформ з управлінськими системами дозволяє агропромисловим підприємствам оперативно реагувати на зміни в попиті та пропозиції [4].

2. Стратегічні комунікації. Важливим аспектом є стратегічний підхід до комунікацій. Він передбачає створення чіткої політики комунікацій, що включає всі етапи взаємодії з партнерами та споживачами. Стратегічні комунікації дозволяють підприємствам адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, а також будувати довгострокові відносини з зацікавленими сторонами. Важливим елементом є також внутрішня комунікація, яка допомагає покращити взаєморозуміння між працівниками та керівництвом підприємства, що в свою чергу сприяє покращенню ефективності роботи підприємства [2].

3. Інтерактивні та персоналізовані комунікації. Персоналізація комунікацій із споживачами та партнерами на основі даних про їхні потреби та поведінку є однією з важливих інновацій. Використання аналітики для створення індивідуальних пропозицій, персоналізованих повідомлень та реклами допомагає підвищити лояльність клієнтів і зменшити витрати на маркетинг. Це може включати використання CRM-систем та маркетингових платформ для сегментації ринку та надання персоналізованих послуг і продуктів [6].

Для ефективного розвитку та управління комунікаціями на агропромислових підприємствах необхідно вирішення актуальних проблем, які постають в даній сфері.

Інтеграція нових технологій у традиційні агропромислові процеси. Попри високий рівень технологічних інновацій в аграрному секторі, досі існують проблеми з інтеграцією новітніх технологій у традиційні управлінські практики та виробничі процеси. Багато підприємств все ще використовують заста-

рілі методи управління та комунікацій, що обмежує їх можливості для досягнення високої ефективності.

Розвиток цифрової інфраструктури. Важливою проблемою є нерівномірний доступ до цифрових інструментів в агропромисловому секторі. Багато малих і середніх підприємств не мають доступу до сучасних технологій, що обмежує їх можливості для впровадження інновацій. Потрібні дослідження щодо розвитку цифрової інфраструктури та доступу до технологій для всіх підприємств, зокрема для малих.

Зміна управлінської культури. Для успішної інтеграції інноваційних підходів в управлінні необхідно змінювати не лише технологічну складову, але й управлінську культуру підприємства. Це включає навчання працівників новим методам управління та розвитку лідерських якостей.

Інноваційні підходи до управління та комунікацій в агропромислових підприємствах є необхідною умовою для їх успішного розвитку та конкурентоспроможності в сучасному світі. Проте існують численні проблеми, які потребують подальших досліджень і розв'язання для забезпечення ефективного використання інноваційних технологій в галузі [7].

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження, варто зазначити, що впровадження інноваційних підходів до управління та комунікацій у сучасних агропромислових підприємствах є ключовим фактором їхньої адаптації до швидко змінюваних умов глобального ринку. Агропромисловий сектор стикається з численними викликами, серед яких зростання конкурентного тиску, кліматичні зміни, нестача кваліфікованих кадрів та необхідність екологічно сталого розвитку. У цьому контексті використання цифрових технологій, інноваційних управлінських моделей і сучасних комунікаційних стратегій стає невід'ємною частиною забезпечення ефективності, стійкості та конкурентоспроможності агропромислових підприємств. Цифровізація управлінських процесів, зокрема застосування ERP-систем, технологій Big Data та блокчейн-рішень, дозволяє підвищити прозорість операцій, оптимізувати витрати і мінімізувати людський фактор у виробництві. Інноваційні моделі управління, такі як Agile та Lean, сприяють швидкій адаптації до змін, підвищенню продуктивності та зменшенню екологічного впливу. Крім того, розвиток цифрових комунікаційних платформ дозволяє

посилити взаємодію із зацікавленими сторонами, підвищити лояльність споживачів та сформуванню позитивний імідж підприємств.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим аналізом механізмів інтеграції інновацій у малих та середніх агропромислових господарствах, що мають особливу важливість для регіонального розвитку. Необхідно розробити ефективні стратегії адаптації цифрових технологій до специфіки українського агропромислового сектору з урахуванням кліматичних і економічних особливостей. Водночас актуальними залишаються питання вдосконалення комунікаційних стра-

тегій, орієнтованих на розширення міжнародної співпраці та забезпечення прозорості внутрішніх процесів.

Таким чином, інноваційні підходи до управління та комунікацій не лише сприяють підвищенню ефективності роботи агропромислових підприємств, а й створюють передумови для їх сталого розвитку, інтеграції в глобальні економічні процеси та адаптації до сучасних викликів. Подальше дослідження цих напрямів сприятиме зміцненню позицій агропромислового сектору як ключового елемента економічної стабільності та продовольчої безпеки країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Білоус С. П., Новотний С. В. Проблеми інвестування регіонального АПК в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-49> (дата звернення: 01.10.2024).
2. Збарський В. К., Шкільняк М. М. Інноваційний менеджмент у сільському господарстві: основи та перспективи розвитку. *Аграрна економіка*. 2021. № 14(3). С. 7–12.
3. Литвиненко В. А., Климчук І. П. Управління інформаційними технологіями у сільському господарстві: інноваційні підходи. *Економіка АПК*. 2022. № 6. С. 24–30.
4. Головська П. В., Кравченко М. О. Інноваційні підходи до управління комунікаціями підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2021. Вип. 12. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22460> (дата звернення: 10.10.2024)
5. Руденко Ю. В., Лісовська Т. Г. Особливості впровадження інноваційних технологій в аграрному секторі України. *Агроінновації*. 2020. № 11(2). С. 34–39.
6. Середа О. І., Бондаренко С. А. Використання цифрових інструментів в управлінні агропромисловими підприємствами. *Цифрова економіка*. 2023. № 5(1). С. 15–21. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/32785>. (дата звернення: 15.10.2024)
7. Білоус С., Шпильовий Є., Лугеря С. Напрями удосконалення конкурентного середовища малого бізнесу АПК України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-23> (дата звернення: 20.10.2024)

REFERENCES:

1. Bilous S., Novotnyi S. (2023). Problemy investuvannya rehionalnoho APK v umovakh voyennoho chasu [Problems of regional agricultural investment in wartime conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-49>
2. Zbarskyi V. K., Shkilniak M. M. (2021). Innovatsiyni menedzhment u silskomu hospodarstvi: osnovy ta perspektyvy rozvytku [Innovative management in agriculture: Fundamentals and prospects for development]. *Ahrarna Ekonomika*, vol. 14(3), pp. 7–12.
3. Lytvynenko V. A., Klymchuk I. P. (2022). Upravlinnia informatsiynomy tekhnolohiiamy u silskomu hospodarstvi: innovatsiini pidkhody [Management of information technologies in agriculture: Innovative approaches]. *Ekonomika APK*, vol. 6, pp. 24–30.
4. Holovska P. V., Kravchenko M. O. (2021). Innovatsiini pidkhody do upravlinnia komunikatsiiamy pidpriemstva [Innovative approaches to enterprise communication management]. *Aktualni Problemy Ekonomiky ta Upravlinnia*, vol. 12. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22460>
5. Rudenko Yu. V., Lisovska T. H. (2020). Osoblyvosti vprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii v ahroinnovatsii, vol. 11(2), pp. 34–39.
6. Sereda O. I., Bondarenko S. A. (2023). Vykorystannia tsyfrovyykh instrumentiv v upravlinni ahropromyslovymy pidpriemstvamy [Use of digital tools in the management of agro-industrial enterprises]. *Tsyfrova Ekonomika*, vol. 5(1), 15–21. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/32785>
7. Bilous S., Shpylovyy Ye., Luherya S. (2023) Napryamy udoskonalennya konkurentnoho seredovyshcha maloho biznesu apk ukrayiny [Directions for improving the competitive environment of small business in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-23>